

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2027 / hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakunta 12.09.2024 § 40
280/02.02.00.01/2024

Kunnanvaltuuston hyväksymässä kuntastrategiassa 2022-2025 (KV § 23 9.5.2022) avataan, että vastuullisella taloudenpidolla varmistetaan kuntamme hyvinvoinnin perusta. Käyttötalousmenot sovitetaan talouden asettamiin raameihin, jotta verotuksemme pysyy kilpailukykyisenä. Priorisoimme investoinnit, jotka lisäävät kuntamme saavutettavuutta ja siten kasvutavoittemme toteutumista.

Toimielinten tulee laatia kunnanhallituksen antaman kehyksen puitteissa palvelukeskuksien johtajien johdolla ehdotukset talousarvioksi ja käsitellä ne asianomaisessa toimielimessä. Toimielinten tulee omissa talousarvioesityksissään ottaa kantaa koko taloussuunnittelukauteen eli käyttötalouden osalta vuosille 2025–2027 ja investointien osalta vuosille 2025–2029. Toimielimet voivat päättää annetun kehyksen puitteissa, miten varat tullaan kohdentamaan toimielimen alaisuudessa ja miten toimielinten toiminta tulee kehittymään taloussuunnitteluvuosina. Vuoden 2025 kehystä tulee pitää ohjeellisena myös taloussuunnitteluvuosina.

Vuoden 2025 talousarvion kehys on laadittu huomioiden vain ulkoiset tuotot ja kulut, jotta sisäisten erien muutokset eivät vaikuta lautakuntien budjettiin.

Talousarviokehys on arvioitu niukasti ylijäämäiseksi ja suunnitelmavuodet on arvioitu alijäämäiseksi. Mittava investointitaso taloussuunnitelmavuosille haastaa kunnan rahoituksen tasapainoa. Kestävän kuntatalouden osalta rahoitusjäämän tulisi viiden vuoden aikana olla lähellä nollaa. Ylijäämäiset ja vahvat vuosikatteelliset talousvuodet vuosilta 2020–2023 vahvistivat rahoitusjäämän positiiviseksi, mutta käynnissä oleva tilikausi ja tulevat vuodet painavat rahoitusjäämän takaisin negatiiviseksi. Rahoitusjäämä vuosilta 2025-2027 on arvion mukaan negatiivinen yhteensä noin 29,8 milj. eurolla.

Yleisesti kuntatalouden tilanne on heikentynyt vuodesta 2024 lähtien. Tulojen ja menojen epätasapaino syvenee lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksiin tehtyjen leikkausten takia. Kunta-alan palkkaratkaisu päättyy vuoteen 2025 mennessä. Uudella palkkaratkaisulla on suuri merkitys kustannuskehitykseen.

Vihdin kuntastrategia tähtää kunnan kasvuun ja kasvaminen tarkoittaa käyttötalouden kulujen kasvua ja investointeja. Strategiassa kuitenkin määritellään vastuullisessa taloudenpidossa, että käyttötalousmenot sovitetaan talouden asettamiin raameihin ja priorisoidaan investoinnit, jotka lisäävät kuntamme saavutettavuutta ja siten kasvutavoittemme toteutumista.

Vihta-ohjelman tarkoituksena on kuntastrategian mukaisesti sovittaa käyttötalousmenot ja investoinnit vastuulliselle taloudenpidolle. Vuoden 2024 talousarviossa on laadittu VIHTA-toimet vuosille 2024 ja 2025 ja tulevassa talousarviossa 2025 on otettava uudelleen kantaa toimenpiteiden saattamiseksi loppuun ja pyrittävä tasapainottamaan käyttötalouden ja investointien tasoa. Vuosien 2025 ja 2026 taloudentasapainotustarve on yhteensä 13,9 milj. euroa, jotta rahoitusjäämä olisi negatiivinen noin 10 milj. euroa kahdelta vuodelta. Tasapainotus tarkoittaa käyttötalouden vahvistamista ja investointien priorisointia.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut tuottavat sujuvia, tehokkaita sekä oikea-aikaisia peruspalveluja Vihdin kunnan asukkaille kuten Vihdin kunnan strategiassa todetaan: Haluamme auttaa vihtiläisiä elämään hyvää ja aktiivista elämää. Palvelukeskus jakautuu kahden lautakunnan alaistuuteen; sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan. Väestöennusteet ja niiden vaikuttavuus peruspalvelujen tuottamisen palveluverkkoon sekä palveluiden sisältöön otetaan huomioon lautakunnan alaisessa toiminnassa.

Hyvinvointilautakunta vastaa kirjasto- ja kulttuuripalveluiden ja hyvinvointi- ja nuorisopalveluiden tulosalueista.

Vihdin kunnankirjasto tarjoaa kuntalaisille monipuolisia, asiantuntevia ja kattavia kirjastopalveluita. Vuonna 2025 keskitytään kolmannen sektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön ja kirjastotoiminnan näkyvyyden parantamiseen. Aktiivinen tapahtuma- ja koulutustoiminta jatkuu ja kehittyy. Omatoimikirjastojen myötä laajentuneet aukioloajat ja kirjastotilojen käyttömahdollisuudet tuodaan laajasti esille.

Vihdin kunnan kulttuuripalveluiden tehtävä on vahvistaa vihtiläisten taiteen tuottajien toimintaedellytyksiä, lisätä kuntalaisten osallisuutta taiteeseen ja kulttuuriin sekä edistää kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Kulttuuripalveluiden toiminnan ydin on kunnan toimijoiden aktivoimisessa osaksi palvelujen tuottamista ja kehittämistä. Vuonna 2025 toiminnan ja talouden kannalta yleisten kulttuuripalveluiden suurimmat ponnistukset ovat Kirkkoniemen kulttuurikeskuksen Kultsan täysimääräinen toiminnan käynnistäminen yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa ja kulttuurikasvatussuunnitelman toiminnan jalkauttaminen eri ikäryhmiin.

Vihdin museo vastaa kunnan omien palvelukeskusten ja kuntalaisten sekä kunnassa vierailevien palvelutarpeeseen tarjoamalla sellaista monipuolista, koottua ja kauaskatseista asiantuntevaa tietoa Vihdistä ja vihtiläisyydestä, jota muualta ei saa. Tavoitteena on, että Vihdin museon sijainti Kuntalassa mahdollistaa uusia kumppanuuksia ja yhteistyömalleja.

Vihdin nuorisopalvelujen tehtävänä on järjestää turvallista, osallistavaa ja laadukasta toimintaa Vihtiläisille nuorille. Toiminnan tulee olla helposti saavutettavaa ja mahdollisimman matalakynnyksistä. Nuorisopalveluiden toimintaa ohjaa lainsäädäntö, Vihdin kuntastrategia, laaja

hyvinvointisuunnitelma sisältäen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, valtakunnallinen nuorisotyön ja –politiikan ohjelma sekä nuorten tarpeet. Vuoden 2025 strategisena painopisteenä on kuntalaisten tyytyväisyyden lisääminen kotikuntaansa kohtaan parantamalla nuorille suunnattujen palvelujen saavutettavuutta. Konkreettisia strategisia tekoja ovat mm. koulu- ja oppilaitosnuorisotyön sekä mobiiliin nuorisotyön kehittäminen. Nuorten työpaja liitettiin osaksi nuorisopalveluja keväällä 2024 toteutetun organisaatiouudistuksen yhteydessä.

Maahanmuuttopalvelujen tehtävänä on huolehtia kuntaan sijoittuneista kiintiöpakolaisista sekä kansainvälistä suojelua ja tilapäistä suojelua saavista asiakkaista antamalla tukea elämän eri osa-alueisiin liittyvien asioiden hoidossa. Vuoden 2025 alussa voimaan astuva päivitetty laki kotoutumisen edistämisestä lisää maahanmuuttopalvelujen lakisääteisiä velvollisuuksia ja laajentaa kohderyhmää. Vuoden alusta maahanmuuttopalvelujen velvollisuutena on järjestää ohjausta ja neuvontaa kaikille Vihdissä luvallisesti asuville maahanmuuttaneille sekä varmistaa, että kaikki Vihdin kunnan tarjoamat palvelut ovat myös maahanmuuttaneiden saavutettavissa. Maahanmuuttopalvelut siirtyvät osaksi hyvinvointi- ja nuorisopalvelujen tulosaluetta keväällä 2024 toteutetun organisaatiouudistuksen yhteydessä.

Hyvinvointipalvelut koostuvat toimintoina hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyöstä. Kunta vastaa kuntalain § 1 ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain § 6 mukaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Lainsäädäntö velvoittaa kuntia, hyvinvointialueita ja muita alueen toimijoita yhteistyöhön ja toistensa tukemiseen. Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön koordinaatio sekä yhdyspintatyö Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja muiden paikallisten, alueellisten ja kansallisten toimijoiden kanssa kuuluvat myös hyvinvointipalvelujen tehtäviin. Hyvinvointia ja terveyttä edistetään kaikilla kunnan toimialoilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen parantaa kuntalaisten elämänlaatua, lisää työllisyyttä ja tuottavuutta sekä hillitsee sosiaalisten ongelmien ja eriarvoisuuden kasvua. Laaja-alaista yhteistyötä tulee koordinoita.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio- ja asiantuntijatyölle hyväksyttiin vuoden 2024 talousarviossa 100 % vakituinen vakanssi. Vakanssin vakinaistaminen on lakisääteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden koordinaation ja työn jatkuvuuden näkökulmasta tärkeää.

Vuoden 2025 aikana toteutetaan poikkihallinnollisessa yhteistyössä laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman, ja tätä prosessia koordinoi kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija.

Vihti on ollut mukana UNICEF:n Lapsiystävällinen kunta kehittämismallissa syksystä 2021 lähtien. Kehittämistyötä tehdään kaikilla kunnan toimialoilla. UNICEF edellyttää kunnalta mm. riittäväällä työajalla resursoitua

koordinaattoria ja poikkihallinnollista koordinaatioryhmää, pitkäjännitteistä lapsen oikeuksien edistämistä, lasten ja nuorten mukaan ottamista heitä koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon sekä mallin kehittämistyöhön ja sitoutumista kuntalaisille kohdennettuun viestintään. Kehittämismallin koordinaatiolle on v. 2023 talousarviossa osoitettu Vihdissä resurssia työajallisesti 25 %. Tämä työtehtävä sisältyy tällä hetkellä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijan työnkuvaan.

Vihdin kunnanhallitus on antanut talousarvion laadintaohjeet 17.06.2024 (§162) olleessa kokouksessaan. Toimielinten tulee omissa talousarvioesityksissään ottaa kantaa koko taloussuunnittelukaudelle eli käyttötalouden osalta vuosille 2025-2027 ja investointien osalta 2025-2029. Lautakuntien tulee käsitellä talousarvioesityksensä talousarviovuodelle 2025 ja taloussuunnitelmavuosille 2025-2029 viimeistään 19.10.2024.

Kunnanhallitus on antanut talousarviolle kehukset 17.06.2024 (§ 162). Kehukset rajaavat lautakuntien sekä kunnanhallituksen toimintamenojen enimmäismäärät ja toimintatuottojen vähimmäismäärät. Kehukset ovat toimintakatteen osalta sitovat. Toimielimien tulee laatia kunnanhallituksen antaman kehuksen puitteissa, palvelukeskusten johtajien johdolla, ehdotukset talousarvioksi ja käsitellä ne asianomaisessa toimielimessä.

Vuoden 2025 talousarvion kehys on laadittu huomioiden vain ulkoiset tuotot ja kulut, jotta sisäisten erien muutokset eivät vaikuta lautakuntien budjettiin.

Hyvinvointilautakunnan alainen toimintakate on talousarvioesityksessä: ulkoinen ja sisäinen -4 170 115. Ulkoinen kehys on -2 761 988 € ja talousarvioesitys -2 567 957 €, alitus kehukseen nähden 194 031 €. Alituksen taustalla ovat keväällä 2024 toteutettu organisaatiouudistus, rakenteelliset uudistukset kuten TE-palvelujen uudistus ja sen vaikutukset palkkatukityöllistämiseen sekä hankemuotoinen kehittäminen.

Valmistelija	Sampo Anttila etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 767 4479 Saara-Maria Palmu etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 765 9208 Anna Väre etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 042 1351
Esittelijä	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
Ehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää

- 1) esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle hyvinvointilautakunnan alaisten tulosalueiden: Kirjasto- ja kulttuuritoimen tulosalueen sekä hyvinvointi- ja nuorisopalvelujen tulosalueen talousarvioesityksen 2025 ja taloussuunnitelmaesityksen 2026-2027 liitteen mukaisesti;

- 2) oikeuttaa tulosalueiden vastaavat viranhaltijat suorittamaan vähäisiä laskennallisia korjauksia sekä tekstiosan tarkastuksia tarvittavin osin; sekä
- 3) oikeuttaa viranhaltijat kokoamaan tulosaluetasoiset raportit toimialan yhteenvedoksi.

Käsittely

Liitteisiin tuli seuraavat tekniset korjaukset:

Korjattu ta-liite -> vaikutus alkutekstiin toimintakate

Toiminnan kuvaus

Hyvinvointilautakunnan alainen toimintakate on talousarvioesityksessä: ulkoinen ja sisäinen -4 164 103 €.

Ulkoinen kehys on -2 761 988 € ja talousarvioesitys -2 567 957 €, alitus kehykseen nähden 194 031 €.

-> vaikutus lukutaulukoihin hyla ja kirjasto sisäiset -6.012 €

-> vaikutus kirjaston tunnuslukutaulukkoon

Korjattu tuloslaskelmaraportti ulkoiset ja sisäiset

Päätös

Hyvinvointilautakunta hyväksyi ehdotuksen näillä teknisillä korjauksilla.

Tiedoksi

- kunnanhallitus